

31991L0250

17.5.1991

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 122/42

**NÕUKOGU DIREKTIIV,
14. mai 1991,
arvutiprogrammide õiguskaitsse kohta**

(91/250/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾,

koostöös Euroopa Parlamendiga, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

kõigi liikmesriikide õigusaktid ei paku praegu arvutiprogrammidele selget kaitset ning kui selline kaitse olemas on, on selle tingimused erinevad;

arvutiprogrammide väljatöötamine eeldab märkimisväärseid inimressurse ning tehnilisi ja rahalisi vahendeid, kuid samas on arvutiprogrammide kopeerimise kulud vaid murdosa nende sõltumatuks väljatöötamiseks vajalikest kuludest;

arvutiprogrammid etendavad paljudes tööstusvaldkondades järjest tähtsamat osa ja seega on arvutiprogrammide tehnoloogia ühenduse tööstuslikule arengule eluliselt tähtis;

erinevused arvutiprogrammide õiguskaitsset käsitlevate eri liikmesriikide õigusaktide vahel mõjutavad otseselt ja negatiivselt ühisturu toimimist seoses arvutiprogrammidega ning juhul, kui liikmesriigid võtavad selles vallas vastu uusi õigusakte, võivad need erinevused muutuda veelgi suuremaks;

kõnealust mõju omavad olemasolevad erinevused tuleb kaotada ja uute selliste erinevuste teke tuleb vältida, kuid erinevusi, mis ei kahjusta ühisturu toimimist märkimisväärselt, ei tuleks kõrvaldada ega takistada nende kehtestamist;

sellele vastavalt võib arvutiprogrammide õiguskaitsset käsitlev ühenduse õiguslik raamistik piirduda esmajoones sellega, et liikmesriikidele nähakse ette kohustus pakkuda arvutiprogrammidele autoriõiguse alusel kaitset kui kirjandusteoste ja seeläbi määrata kindlaks, keda ja mida kaitstakse, millistele ainuõigustele võib kaitstud isik toetuda teatava toimingu lubamisel või keelamisel ning kui kaua tuleks kaitset kohaldada;

käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab termin "arvutiprogramm" kõiki programme olenemata nende vormist, sealhulgas tarkvaras sisalduvaid programme; nimetatud termin hõlmab ka arvutiprogrammi väljatöötamisele eelnevat projekteerimist tingimusel, et ettevalmistav töö on oma olemuselt selline, et selle tulemuseks võib hilisemas etapis olla arvutiprogramm;

kriteeriumid, mille põhjal otsustatakse, kas arvutiprogramm on algupärane töö, ei tohiks sisaldada programmi kvalitatiivseid või esteetilisi omadusi hindavaid katseid;

⁽¹⁾ EÜT C 91, 12.4.1989, lk 4 ja EÜT C 320, 20.12.1990, lk 22.

⁽²⁾ EÜT C 231, 17.9.1990, lk 78 ja 17. aprilli 1991. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT C 329, 30.12.1989, lk 4.

ühendus peab rahvusvaheliste standardite toetamist äärmiselt oluliseks;

arvutiprogramm peab suhtlema ja tegema tööd koos muude arvutisüsteemi osadega ja kasutajatega ning see eeldab loogilist ja vajaduse korral ka füüsilist vastastikust sidumist ja interaktsiooni, et tarkvara ja riistvara kõik osad funktsioneeriks ülejäänud tarkvara ja riistvaraga ning toimiks kasutajate käes selliselt, nagu see on kavandatud;

programmi osi, mis võimaldavad sellist vastastikust sidumist ja suhtlust tarkvara ja riistvara elementide vahel, nimetatakse tavaliselt liidesteks;

funktsionaalset vastastikkust sidumist ja interaktsiooni nimetatakse tavaliselt koostalitusvõimeks; sellist koostalitusvõimet võib defineerida kui võimet vahetada teavet ja kasutada vastastikku teavet, mida on vahetatud;

kahtluste vältimiseks tuleb selgitada, et kaitstud on ainult arvutiprogrammidele antud kuju ning käesoleva direktiivi kohase autoriõigusega ei ole kaitstud programmi elementide, sealhulgas selle liidestest aluseks olevad ideed ja põhimõtted;

vastavalt sellisele autoriõiguse põhimõttele ja kuivõrd loogika, algoritmide ja programmeerimiskeele puhul on tegemist ideede ja põhimõtetega, ei ole need ideed ja põhimõtted käesoleva direktiivi alusel kaitstud;

liikmesriikide õigusnormide ja kohtuotsuste kohaselt ja vastavalt rahvusvahelistele autoriõigusekonventsioonidele tuleb selliste ideede ja põhimõtete väljendumist kaitsta autoriõigusega;

käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab mõiste "laenutamine" arvutiprogrammi või selle koopia kasutada andmist piiratud ajaks ja kasu saamise eesmärgil; nimetatud termin ei hõlma avalikku laenutamist, mis jääb väljapoole käesoleva direktiivi reguleerimisala;

autori ainuõigusel takistada tema töö loata reprodutseerimist peavad olema arvutiprogrammide puhul piiratud erandid, mis võimaldaksid kõnealuse programmi õiguslikult omandanud isikul teostada selle kasutamiseks tehniliselt vajalikku reprodutseerimist;

see tähendab, et õiguspäraselt omandatud programmi koopia kasutamiseks vajalikku laadimist ja käivitamist ning programmi vigade parandamist ei või lepinguga keelata; konkreetsete

lepingusätete puudumise korral, kaasa arvatud juhul, kui müüdüd on programmi koopia, võib kõnealuse koopia õiguspäraselt omandanud isik teostada muid koopia või programmi kasutamiseks vajalikke toiminguid vastavalt programmi kavandatud otsustele;

kui isikul on õigus kasutada arvutiprogrammi, ei tohiks teda takistada teostamast toiminguid, mis on vajalikud selleks, et jälgida, uurida või katsetada programmi toimimist tingimusel, et sellised toimingud ei piira programmi autoriõigust;

arvutiprogrammi koodi kuju loata reprodutseerimise, tõlkimise, kohandamise või muutmise puhul on tegemist autori ainuõiguste rikkumisega;

vaatamata sellele võib tekkida olukord, mille puhul on koodi reprodutseerimine ja selle vormi tõlkimine artikli 4 punktide a ja b tähenduses vältimatu, et saada teavet, mis on vajalik sõltumatu loodud programmi ja teiste programmide koostalitusvõime saavutamiseks;

seepärast tuleb võtta arvesse, et reprodutseerimine ja tõlkimine programmi koopia kasutamise õigust omava isiku poolt või tema nimel on õiguspärane ja kooskõlas õiglase tavaga ainult neil piiritletud juhtudel ja seega ei ole selleks vaja õiguste omaniku luba;

sellise erandi eesmärk on võimaldada ühendada kõik arvutisüsteemi komponendid, sealhulgas need, mille on valmistanud eri tootjad, et nad saaksid koos funktsioneerida;

sellist erandit autori ainuõigustest ei või kasutada viisil, mis kahestaks õiguste omaniku õigustatud huve või oleks vastuolus programmi tavapärase kasutamisega;

vastavalt Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni sätetele peaks kaitse tähtjaks kestuseks olema autori eluaeg ja veel viiskümmend aastat alates tema surmaaastale järgneva aasta esimesest jaanuarist ning anonüümse või pseudonüümi all avaldatud teose puhul viiskümmend aastat alates teose esmakordse avaldamise aastale järgneva aasta esimesest jaanuarist;

autoriõiguse alusel arvutiprogrammidele antav kaitse ei piira vajaduse korral muude kaitse liikide kohaldamist; kõik lepingutingimused, mis on vastuolus artikli 6 sätetega või artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud eranditega, peaksid siiski olema õigustühised;

käesoleva direktiivi sätteid ei piira konkurentsieskirjade kohaldamist asutamislepingu artiklite 85 ja 86 alusel, kui valitsevat positsiooni omav tarnija keeldub andmast informatsiooni, mis on vajalik käesolevas direktiivis määratletud koostalitusvõime jaoks;

käesoleva direktiivi sätteid ei tohiks piirata juba jõustatud ühenduse õigusaktides sätestatud erinõuete kohaldamist liideste avaldamise suhtes telekommunikatsioonisektoris ega infotehnoloogiat ja telekommunikatsiooni valdkonna standardimist käsitlevate nõukogu otsuste kohaldamist;

käesolev direktiiv ei mõjuta Berni konventsiooni kohaselt siseriiklikes õigusaktides sätestatud erandeid küsimustes, mida käesolev direktiiv ei reguleeri,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Kaitse eesmärk

1. Vastavalt käesoleva direktiivi sätetele kaitsevad liikmesriigid arvutiprogramme autoriõigusega kui kirjandusteoseid Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni tähenduses. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab termin "arvutiprogrammid" nende väljatöötamisele eelnevaid materjale.
2. Käesoleva direktiivi kohast kaitset kohaldatakse arvutiprogrammi kõigi avaldumisvormide suhtes. Arvutiprogrammi kõigi elementide, sealhulgas selle liideste aluseks olevad ideed ja põhimõtted ei ole kaitstud autoriõigusega käesoleva direktiivi alusel.
3. Arvutiprogramm on kaitstud, kui see on algupärane selles mõttes, et tegemist on autori enda intellektuaalse loominguga. Kaitse kohaldamise otsuse tegemisel ei kohaldata muid kriteeriume.

Artikkel 2

Arvutiprogrammide autorsus

1. Arvutiprogrammi autor on programmi loonud füüsiline isik või füüsiliste isikute rühm või, kui liikmesriigi õigusnormid seda lubavad, selliste õigusnormidega õiguste omanikuks määratud juriidiline isik. Kui liikmesriigi õigusnormid tunnistavad kollektiivseid teoseid, loetakse teose autoriks isik, keda peetakse liikmesriigi õigusaktide kohaselt selle teose loojaks.
2. Kui arvutiprogrammi on loonud füüsiliste isikute rühm ühiselt, kuuluvad ainuõigused asjaomaste isikute ühisomandisse.
3. Kui arvutiprogrammi on loonud töötaja oma tööülesannete täitmise käigus või tööandja juhtnööre järgides, on tööandjal

ainuõigus kasutada kõiki selliselt loodud programmiga seotud majanduslikke õigusi, kui lepingus ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 3

Isikud, kellel on õigus kaitsele

Kaitse tagatakse kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kellel on selleks õigus kirjandusteoste suhtes kohaldatavate siseriiklike autoriõigust käsitlevate õigusnormide alusel.

Artikkel 4

Piiratud toimingud

Arvestades artiklite 5 ja 6 sätteid, hõlmavad õiguste omaniku ainuõigused artikli 2 tähenduses õigust teostada või keelata järgmisi toiminguid:

- a) arvutiprogrammi osaline või täielik ajutine või alaline reprodutseerimine mistahes vahendite abil ja mistahes vormis. Kui selline reprodutseerimine on vajalik arvutiprogrammi laadimiseks, kuvamiseks, käivitamiseks, edastamiseks või salvestamiseks, on nendeks toiminguteks vaja õiguste omaniku luba;
- b) arvutiprogrammide tõlkimine, kohandamine, korrastamine või muul moel muutmine ja nende toimingute tulemuste reprodutseerimine, ilma et see piiraks programmi muutva isiku õigusi;
- c) algupärase arvutiprogrammi või selle koopia teostamine igasugune avalik levitamine, sealhulgas laenutamine. Programmi koopia esmamüük ühenduses õiguse valdaja poolt või tema nõusolekul ammendab kõnealuse koopia levitamise õiguse ühenduses, välja arvatud õiguse kontrollida programmi või selle koopia edasist laenutamist.

Artikkel 5

Erandid piiratud toimingutest

1. Konkreetsete lepingutingimuste puudumisel ei ole artikli 4 punktides a ja b osutatud toiminguteks vaja õiguste omaniku luba, kui sellised toimingud on vajalikud selleks, et arvutiprogrammi õiguspäraselt omandanud isik saaks seda vastavalt tema otstarbele kasutada, kaasa arvatud selle vigade parandamiseks.
2. Arvutiprogrammi kasutamise õigust omavat isikut ei tohi lepinguga takistada tagavarakoopia tegemast, kui see on vajalik kõnealuse programmi kasutamiseks.

3. Isikul, kellel on õigus kasutada arvutiprogrammi koopiat, on õigus ilma õiguste omaniku loata jälgida, uurida ja katsetada programmi funktsioneerimist, et teha kindlaks programmi elementide aluseks olevad ideed ja põhimõtted, kui ta teeb seda selliste programmi laadimise, kuvamise, käivitamise, edastamise või salvestamise toimingute käigus, mille teostamise õigus tal on.

Artikkel 6

Dekompileerimine

1. Õiguste omaniku luba ei nõuta, kui koodi reprodutseerimine ja selle vormi tõlkimine artikli 4 punktide a ja b tähenduses on vältimatu, et saada teavet, mis on vajalik sõltumatult loodud programmi ja teiste programmide koostalitusvõime saavutamiseks eeldusel, et täidetud on järgmised tingimused:

- a) neid toiminguid teostab litsentsi omanik või mõni muu isik, kellel on õigus kasutada programmi koopiat, või seda teeb nende nimel vastavat luba omav isik;
- b) koostalitusvõime saavutamiseks vajalik teave ei olnud punktis a nimetatud isikutele varem vabalt kättesaadav ja
- c) selliste toimingute puhul piiratakse selliste algupärase programmi osadega, mis on koostalitusvõime saavutamiseks vajalikud.

2. Lõike 1 sätete kohaldamisel saadud teavet ei või nimetatud sätete kohaselt:

- a) kasutada muul otstarbel, kui sõltumatult loodud arvutiprogrammi koostalitusvõime saavutamiseks;
- b) anda teistele, kui see ei ole vajalik sõltumatult loodud arvutiprogrammi koostalitusvõime saavutamiseks ega
- c) kasutada oma väljundilt märkimisväärselt sarnase arvutiprogrammi väljatöötamiseks, tootmiseks või turustamiseks ega muudeks autoriõigusi rikkuvateks toiminguteks.

3. Vastavalt Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni sätetele ei või käesoleva artikli sätteid tõlgendada viisil, mis võimaldaks seda kohaldada nii, et see kahjustaks põhjendamatult õiguste omaniku õigustatud huve või oleks vastuolus arvutiprogrammi tavapärase kasutamisega.

Artikkel 7

Kaitse erisätted

1. Ilma et see piiraks artiklite 4, 5 ja 6 sätete kohaldamist, näevad liikmesriigid oma siseriiklike õigusnormide kohaselt ette vajalikud

abinõud, mida võtta isikute suhtes, kes on sooritanud allpool punktides a, b ja c nimetatud toiminguid:

- a) sellise arvutiprogrammi koopia ringluseelaskmine, mille kohta on teada või on alust uskuda, et tegemist on piraatkoopiaga;
- b) sellise arvutiprogrammi koopia valdamine kaubanduslikel eesmärkidel, mille kohta on teada või on alust uskuda, et tegemist on piraatkoopiaga;
- c) selliste vahendite ringluseelaskmine või valdamine kaubanduslikel eesmärkidel, mille ainus kavandatud otstarve on soodustada arvutiprogrammi kaitsmiseks kasutatud tehniliste vahendite loata kõrvaldamist või nendest kõrvalhoidmist.

2. Kõik arvutiprogrammi piraatkoopiad konfiskeeritakse kooskõlas asjaomase liikmesriigi õigusnormidega.

3. Liikmesriigid võivad ette näha ka kõigi lõike 1 punktis c osutatud vahendite konfiskeerimise.

Artikkel 8

Kaitse kestus

1. Kaitse tagatakse autori eluajaks ja viiekümneks aastaks pärast tema surma või pärast viimase elusolnud autori surma; kui arvutiprogramm on anonüümne või pseudonüümi all avaldatud teos või kui vastavalt artikli 2 lõikele 1 on siseriiklike õigusaktidega selle autoriks määratud juriidiline isik, on kaitse kestus viiskümmend aastat alates ajast, mil arvutiprogramm esmakordselt õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks tehti. Kaitsetähtaja alguseks peetakse eespool nimetatud sündmustele järgneva aasta esimest jaanuari.

2. Liikmesriigid, kes kohaldavad pikema kestusega kaitset, kui lõikes 1 ette nähtud, võivad säilitada praegu kehtiva kestuse kuni ajani, mil autoriõigusega kaitstavate teoste kaitse kestus ühtlustatakse üldisemal moel ühenduse õigusega.

Artikkel 9

Muude sätete edasine kohaldamine

1. Käesoleva direktiivi sätteid ei piira muude õigusaktide sätete, näiteks patendiõigust, kaubamärke, kõlvatut konkurentsi, ametisaladusi, pooljuhttoodete kaitset ja lepinguõigust käsitlevate sätete kohaldamist. Kõik lepingutingimused, mis on vastuolus artikli 6 sätetega või artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud eranditega, on õigustühised.

2. Käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse ka enne 1. jaanuari 1993 loodud programmide suhtes, ilma et see piiraks enne nimetatud kuupäeva sooritatud toiminguid või omandatud õigusi.

*Artikkel 10***Lõppsätted**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 1. jaanuari 1993.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavad siseriiklike õigusnormide tekstid.

Artikkel 11

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 14. mai 1991

Nõukogu nimel
eesistuja
J. F. POOS